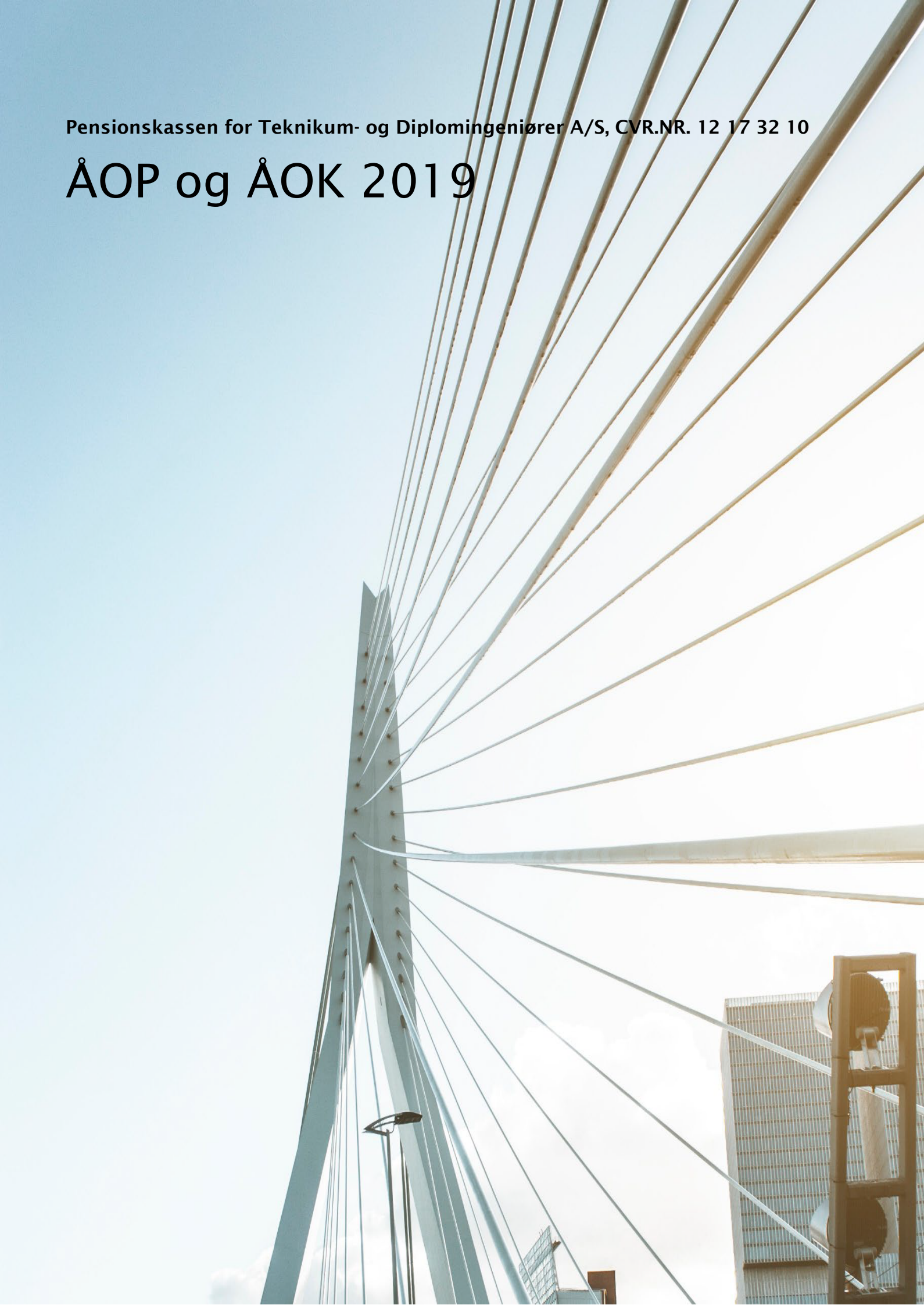

Pensionskassen for Teknikum- og Diplomingeniører A/S, CVR.NR. 12 17 32 10

ÅOP og ÅOK 2019

Indholdsfortegnelse

Indledning.....	3
Nøgletallene ÅOK og ÅOP	4
Metodebeskrivelse.....	4
Afstemningsskema.....	8
Pensionskassens Erklæring	9
Den uafhængige revisors erklæring om beregning af ÅOK og ÅOP.....	10

Indledning

For at sikre åbenhed og gennemsigtighed om omkostningerne i pensionsordningerne har Forsikring og Pensions bestyrelse vedtaget en standard for beregning og visning af omkostninger (AOK og AOP), der er fælles for hele branchen. Omkostningsstandarderne medfører, at alle pensionskasser og pensionselskaber skal udarbejde en metodebeskrivelse, et afstemningsskema samt en revisionsinstruks, der tilsammen danner baggrund for den uafhængige revisors erklæring. Den uafhængige revisor skal påse, at de årlige omkostninger, der oplyses til medlemmerne, er opgjort efter pensionskassens metodebeskrivelse.

Forsikring og Pensions standard for opgørelse af omkostninger betyder, at det er muligt at sammenligne de forskellige pensionskasser og pensionselskabers omkostninger i forbindelse med pensionsordningen.

Omkostningsdokumenterne skal publiceres på selskabernes og pensionskassernes hjemmeside, så de er let tilgængelige. Beskrivelsen af opgørelsen af omkostninger er primært rettet mod personer, der er fortrolige med pensionsforhold.

Pensionskassen for Teknikum- og Diplomingeniører (ISP) har skiftet administrationselskab i løbet af året og der er derfor blevet brugt to forskellige metoder til at opgøre medlemmernes omkostninger. I dette dokument vil det kun være andet halvår der er beskrevet, hvor det er Sampensions metode der er blevet brugt.

Ved overdragelsen af ISP fra AP Pension til Sampension, har der været ekstraordinære omkostninger, som vil medføre højere omkostninger end normalt.

I nedenstående tabel ses medlemmernes administrations- og investeringsomkostninger for 2019:

Administrationsomkostninger i kroner

	2019
Administrationsomkostninger	540 kr.

Investeringsomkostninger i procent

	2019
3 i 1 Livspension i alt	0,38 %
Gennemsnitsrente	0,25 %
Seniorordning	0,54%

For gennemsnitsrente er der fra og med 2019 foretaget ændringer i omkostningshenstillingen vedrørende beregningsmetoden for investeringsomkostninger i procent. Til og med 2018 er omkostningsprocenten beregnet således, at aktiverne vedrørende de såkaldte ufordelte midler ikke indgik i procentsatsen. Ufordelte midler består af investeringsafkast, som er optjent over tid, men som endnu ikke er fordelt til medlemmer som depotrente. Fra 2019 er procentsatsen beregnet således, at både omkostninger og aktiverne fra de ufordelte midler indgår i AOP.

Medlemmerne i ISP kan finde deres individuelle omkostninger og deres omkostningsprocent ved at logge ind på www.ISP.dk og se under "Medlem", "Din pensionsordning" og "Få overblik over din pensionsordning".

Nøgletallene ÅOK og ÅOP

ÅOK er de Årlige Omkostninger i Kroner og viser de samlede administrations- og investeringsomkostninger.

ÅOP er de Årlige Omkostninger i Procent og viser omkostningerne i procent af gennemsnitlig opsparing.

ÅOK og ÅOP vises i pensionskassens omkostningsmåler. Omkostningsmåleren kan anvendes til at sammenligne pensionskasserne og pensionsselskaberne på tværs af branchen.

Metodebeskrivelse

Metodebeskrivelsen nedenfor indeholder forklaring til, hvordan ÅOK/ÅOP er opgjort. Hvor der ikke eksplicit er nævnt enten markedsrente (3 i 1 Livspension og Seniorordning) eller gennemsnitsrente, gælder beskrivelsen for begge typer af produkter.

Omkostningselement	Metode/kilde	Fordelingsnøgle
De samlede administrationsomkostninger	Der fastsættes et omkostningsbidrag direkte på policerne til dækning af administration af pensionsordningerne. De vejledende omkostninger for sundhedsforsikring knyttet til en pensionsordning beregnes som præmien gange samme omkostningsssats, som gælder for rene risikoforsikringer.	Der anvendes ikke fordelingsnøgler, da de direkte administrationsomkostninger er opgjort på den enkelte forsikringskontrakt
Omkostnings- og risikoresultat	Ikke relevant da ISP følger reglerne i kontributionsbekendtgørelsen.	
De samlede investeringsomkostninger	Investeringsomkostningerne opgøres ud fra følgende metoder: <u>Obligationer</u> Internt administrerede obligationer: De faktiske omkostninger i form af depotgebyrer, transaktionsomkostninger og tilhørende administrationsomkostninger anvendes. De samlede bogførte investeringsomkostninger fordeles mellem markedsrente og gennemsnitsrente ud fra de gennemsnitlige beholdninger. De gennemsnitlige beholdninger beregnes som et kvartalsvis gennemsnit. Eksternt administrerede obligationer	De interne investeringsomkostninger, som er indeholdt i regnskabsposten "Administrationsomkostninger i forbindelse med investeringsvirksomhed" i pensionskassens årsregnskab, fordeles mellem gennemsnitsrenteproduktet og interne fonde ud fra de gennemsnitlige beholdninger fordelt på de aktivtyper, som er specificeret i administrationsaftalen mellem Sampension Administrationselskab A/S og ISP.

Omkostningselement	Metode/kilde	Fordelingsnøgle
	<p>indenlandske: En gang årligt hentes ÅOP for de eksterne investeringsforeninger på Investeringsforeningsrådets hjemmeside. AOP ganges på den gennemsnitlige beholdning for henholdsvis markedsrente og gennemsnitsrente. De gennemsnitlige beholdninger beregnes som et månedligt gennemsnit.</p> <p><u>Noterede aktier</u></p> <p>Internt administrerede noterede aktier: Se under Internt administrerede obligationer.</p> <p>Eksternt administrerede noterede aktier indenlandske: Se under Eksternt administrerede obligationer indenlandske.</p> <p>Eksternt administrerede noterede udenlandske aktier og ETF/ETN, hvor det bagvedliggende aktiv er udenlandske aktier: T.E.R (Total Expense Ratio) som oplyst af den udenlandske investeringsforening plus tillæg jf. tabel 6.2 i F&P omkostningshenstilling.</p> <p><u>Fonde baseret på tilsagn</u></p> <p>For aktivkategorierne Ejendomsfonde, Skovfonde og Private Equity indgår for nogle af fondene faktiske investeringsomkostninger. For de øvrige fonde er investeringsomkostningerne beregnet efter branchens fælles omkostningssatser. Satsen ganges på årlige gennemsnit af det afgivne tilsagn.</p> <p>Herudover er eventuelle handelsomkostninger og lignende indeholdt i regnskabsposten "Administrationsomkostninger i forbindelse med investeringsvirksomhed" i pensionskassens årsregnskab medtaget.</p>	<p><u>Gennemsnitsrente:</u></p> <p>Investeringsomkostningerne vedr. gennemsnitsrentemiljøet fordeles mellem medlemmernes depoter tillagt ufordelte midler, bonuskapital og egenkapital.</p> <p>Medlemmernes depoter samt ufordelte midler udgør tilsammen regnskabsposten Pensionshensættelser til gennemsnitsrenteprodukter.</p> <p>Ufordelte midler er i regnskabet opdelt i to poster, hhv. akkumuleret værdiregulering samt kollektivt bonuspotentiale.</p> <p>Fordelingen sker via procentandele, som beregnes som forholdet mellem de gennemsnitlige regnskabsmæssige hensættelser, den gennemsnitlige hensættelse vedr. bonuskapital, den gennemsnitlige egenkapital og summen af de nævnte.</p> <p>Der opgøres en omkostningsprocent for hver andel jf. ovenfor, som forholdet mellem andelen af investeringsomkostningerne og gennemsnittet af hensættelserne, bonuskapital og egenkapital opgjort primo hver måned.</p> <p>De årlige omkostningssatser vedr. hensættelserne og bonuskapitalen omregnes til en månedlig sats. I forsikringssystemet ganges den månedlige sats på den enkelte forsikringskontrakts depot tillagt en andel af ufordelte midler og bonuskapital primo hver måned for at finde forsikringskontraktens ÅOK vedrørende investeringsomkostninger.</p>

Omkostningselement	Metode/kilde	Fordelingsnøgle
	<p><u>Fonde baseret på andet end tilsagn</u></p> <p>Hedgefonde: For hedgefonde anvendes faktiske satser for management fee og faktiske omkostninger i henhold til oplysninger fra fonden. Satsen ganges på markedsværdien ultimo året.</p> <p>Kreditfonde (COF): For kreditfonde med præstationsafhængige omkostninger benyttes de samlede estimerede management fee inkl. carry i kroner omregnet til en procentsats i forhold til de gennemsnitlige markedsværdier. For de øvrige kreditfonde er management fee beregnet på baggrund af den kontraktlige sats ganget på gennemsnitlige markedsværdier.</p> <p><u>Unoterede aktier inkl. co-investeringer</u></p> <p>Handelsomkostninger og administrationsomkostninger indeholdt i regnskabsposten "Administrationsomkostninger i forbindelse med investeringsvirksomhed" i pensionskassens årsregnskab, samt øvrige omkostninger ved investering er medtaget. Disse omkostninger er medtaget et år forskudt.</p> <p><u>Afledte finansielle instrumenter</u></p> <p>Handelsomkostninger og administrationsomkostninger indeholdt i regnskabsposten "Administrationsomkostninger i forbindelse med investeringsvirksomhed" i pensionskassens årsregnskab, som er transaktionsgebyrer og depotgebyrer, er medtaget.</p> <p><u>Strukturerede produkter</u></p> <p>Handelsomkostninger, administrationsomkostninger og</p>	

Omkostningselement	Metode/kilde	Fordelingsnøgle
	<p>management fee er indeholdt i regnskabsposten 2.7.</p> <p><u>Direkte ejede investeringer og unoterede aktier</u></p> <p>Ejendomsselskaber: ISPs andel af de faktiske omkostninger indeholdt i regnskabsposten 2.7 i form af interne omkostninger til administration af pensionskassen samt eventuelle handelsomkostninger er medtaget.</p> <p><u>CLO'er og CDO'er</u></p> <p>Handelsomkostninger, administrationsomkostninger og management fee er indeholdt i regnskabsposten "Administrationsomkostninger i forbindelse med investeringsvirksomhed" i pensionskassens årsregnskab.</p> <p>Investeringsomkostningerne vedrørende CLO'er og CDO'er er beregnet efter den aftalte kontraktlige kuponrente.</p> <p>Er investeringsomkostningerne vedrørende CLO'er og CDO'er uden aftalt kuponrente, så skal investeringen behandles som en investering i private equity.</p> <p>Investeringsomkostningerne er beregnet efter branchens fælles omkostningssatser. Satsen ganges på det årlige gennemsnit af markedsværdien.</p>	
Risikoforrentning til al basiskapital	Gennemsnitsrente: Risikoforrentning for garanterede forsikringsordninger er opgjort i henhold til ISPs anmeldte overskudspolitik.	
Garantibetaling	Der betales 0,3 pct. af depotet for garantien på Seniorordningen.	Betalingen trækkes direkte på medlemmets depot.
Mægleromkostninger	Ikke relevant	

Afstemningskema

Nr.	Post	1.000 kr.		
1a	Summen af AOK oplyst til kunderne			65.736
1b	Summen af AOK fordelt på kunder, der enten har forladt selskabet, eller hvor policen er afgangsført			313
1c	Summen af AOK for genforsikringsbestande og enkeltstående risikodækninger			0
1d	Summen af endnu ikke oplyst AOK			0
1	Summen af AOK til kunderne			66.049
	Omkostningspost	Gennemsnitsrente	Markedsrente	Sum
2	Administrations- og erhvervelssomkostninger, jf. resultatopgørelsen	1.825	7.689	9.515
3	Leje af egen domicilejendom			0
4	Omkostninger til forsikringsformidlere			0
5	Forsikringsmæssige driftsomkostninger i datterselskaber			
6	Administrationsomkostninger hos eksterne leverandører af forsikringsydelser		0	0
7	Administrations- og erhvervelssomkostninger i SUL-forsikringer vist i note for de pågældende forsikringer			0
8	Over-/underskud på administrations- og erhvervelssomkostninger, som dækkes af basiskapitalen (modregningspost)	175	0	175
9	Investeringsomkostninger, jf. resultatopgørelsen	7.266	33.877	41.143
10	Øvrige investeringsomkostninger i fonde, datterselskaber, investeringsforeninger mv.	1.503	8.694	10.197
11	Over-/underskud på investeringsomkostninger, som dækkes af basiskapitalen (modregningspost)			0
12	Investeringsomkostninger forbundet med basiskapitalen (modregningspost)	0		0
13	Risikoforrentning inkl. udligning af skyggekonti	5.101		5.101
14	Garantibetalinger			0
15	Omkostnings- og risikoresultat	0	0	0
16	Øvrige omkostninger, der kan specificeres	0	0	0
17	I alt	15.871	50.260	66.131
18	Post 1 minus post 17			-82

Pensionskassens Erklæring

Pensionskassen for Teknikum- og Diplomingeniører har dags dato behandlet og godkendt pensionskassens metodebeskrivelse og afstemningskema for regnskabsåret 2019.

Det er vores opfattelse, at metodebeskrivelsen og afstemningskemaet er udarbejdet i overensstemmelse med den gældende henstilling fra Forsikring & Pensions bestyrelse.

Det er endvidere vores opfattelse, at beregningen af ÅOK og ÅOP samt de metodemæssige valg, der er redegjort for i metodebeskrivelsen, er i overensstemmelse med den gældende henstilling fra Forsikring & Pensions bestyrelse.

Endelig er det vores opfattelse, at afstemningen mellem summen af de medlemsspecifikke ÅOK'er og årsregnskabet samt pensionskassens øvrige registreringer er udarbejdet i overensstemmelse med den gældende henstilling fra Forsikring & Pensions bestyrelse.

Hellerup, den 18. marts 2020

Anne Louise Baltzer Engelund

Produktdirektør

Morten Lund Madsen

Økonomidirektør

Den uafhængige revisors erklæring om beregning af ÅOK og ÅOP

Til ledelsen i Pensionskassen for Teknikum- og Diplomingeniører

Vi har i overensstemmelse med Forsikring & Pensions henstilling i LP-information 44/19 foretaget en gennemgang af metodebeskrivelse, afstemningsskema og beregning af omkostningselementer ved opgørelse af ÅOK (årliche omkostninger i kroner) og ÅOP (årliche omkostninger i procent) for Pensionskassen for Teknikum- og Diplomingeniører for 2019.

Ledelsens ansvar

Ledelsen har ansvaret for, at metodebeskrivelsen, afstemningsskemaet samt beregning og fordeling af omkostningselementer ved opgørelse af ÅOK og ÅOP er udarbejdet i overensstemmelse med LP-information 44/19.

Revisors ansvar

Vores ansvar er på baggrund af vores gennemgang alene at udtrykke en konklusion om, hvorvidt pensionskassens beregning af omkostningselementer ved opgørelse af ÅOK og ÅOP er foretaget i overensstemmelse med LP-information 44/19 og den udarbejdede metodebeskrivelse og pensionskassens øvrige registreringer.

Pensionskassens metodebeskrivelse og afstemningsskema er dateret den 18. marts 2020.

Det udførte arbejde

Vi har udført vores arbejde i overensstemmelse med den internationale standard om erklæringsopgaver med sikkerhed ISAE 3000 og yderligere krav ifølge dansk revisorlovgivning samt i overensstemmelse med instruksen i LP-information 44/19 fra Forsikring & Pension med henblik på at opnå begrænset sikkerhed for, at pensionskassens beregning af omkostningselementer ved opgørelse af ÅOK og ÅOP er foretaget i overensstemmelse med den udarbejdede metodebeskrivelse, afstemningsskema og pensionskassens øvrige registreringer.

PricewaterhouseCoopers er underlagt international standard om kvalitetsstyring, ISQC 1, og anvender således et omfattende kvalitetsstyringssystem, herunder dokumenterede politikker og procedurer vedrørende overholdelse af etiske krav, faglige standarder og gældende krav i lov og øvrig regulering.

Vi har overholdt kravene til uafhængighed og andre etiske krav i FSR — danske revisorers retningslinjer for revisors etiske adfærd (Etiske regler for revisorer), der bygger på de grundlæggende principper om integritet, objektivitet, faglig kompetence og fornøden omhu, fortrolighed og professionel adfærd.

Det udførte arbejde er foretaget ved hjælp af begrænsede stikprøver, interviews og proceduregennemgang, og vi har herunder påset, om

- pensionskassen beregner omkostningselementerne, herunder ÅOK og ÅOP, på den måde, som pensionskassen har beskrevet i metodebeskrivelsen,
- der er overensstemmelse mellem de oplysninger, som fremgår af afstemningsskemaet, og årsregnskabet 2019 samt pensionskassens øvrige registreringer,
- de metodemæssige valg, som pensionskassen har redegjort for i metodebeskrivelsen, er anvendt i afstemningsskemaet,
- pensionskassen har udarbejdet en afstemning af, at samtlige opgjorte omkostninger er fordelt på pensionskassens medlemmer, samt at
- pensionskassen har godtgjort, at det ÅOK og ÅOP, som det enkelte medlem oplyses om, svarer til de omkostninger, som pensionskassen beregningsmæssigt har pålignet medlemmet.

Det udførte arbejde har ikke omfattet:

- Kontrol af fordelingen af de opgjorte omkostninger mellem de enkelte medlemmer samt det enkelte medlems oplysninger om ÅOK og ÅOP.

Konklusion

Ved det udførte arbejde er vi ikke blevet bekendt med forhold, der giver os anledning til at konkludere, at pensionskassens beregning af omkostningselementer ved opgørelse af AOK og AOP ikke i al væsentlighed er foretaget i overensstemmelse med den udarbejdede metodebeskrivelse, afstemningsskema og pensionskassens øvrige registreringer.

Hellerup, den 18. marts 2020
PricewaterhouseCoopers
Statsautoriseret Revisionspartnerselskab
CVR-nr. 33 77 12 31

Per Rolf Larssen
statsautoriseret revisor

Claus Christensen
statsautoriseret revisor